

Národní přírodní rezervace Ramena řeky Moravy – říční koryto za letních nízkých stavů vody. Díky neexistenci přehrad výše na toku mají průtoky velkou dynamiku, jež je doprovázena korytotvornou činností. Mrtvé dřevo a štěrkové lavice jsou důležitou součástí biotopu.

Foto P. Holub

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví

Michal Servus, Jan Vrbický, Ondřej Dočkal

Prolog

Dvacet let je na světě jedna z výjimečných chráněných krajinných oblastí České republiky Litovelské Pomoraví, která se nachází v centrální části Moravy mezi Olomoucí a Mohelnicí na rozloze 96 km². U jejího zrodu stáli lidé z regionu, vůdčí postavou byl prof. Otakar Štěrba, hydrobiolog a nadšený vodák. Jak sám vzpomínal, se skupinou přátel v dobách komunismu s úzkostí pozorovali činnost tehdejších správců toku, kteří pracovali v duchu intenzifikace socialistického hospodaření. Přemýšleli, jak zachránit poslední větší úsek neregulovaného nížinného toku – meandrující řeku.

Úsilí zakladatelů bylo dovršeno 29. října 1990, kdy byla CHKO vyhlášena. S jistou nadsázkou se dá říci, že tímto okamžikem byly ukončeny záchrannářské práce a mohla být zahájena etapa rekonstrukčního managementu území. Ten byl podmíněn nejen

prací státní ochrany přírody, ale i celkovými změnami přístupu společnosti ke krajině.

Základní údaje o ochraně území, aneb co vše zde je legislativně podchyceno

Předmětem ochrany v oblasti je její povrchové utváření včetně vodních ploch a toků, rostlinstvo a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití zemědělského a lesního půdního fondu, rozmístění a urbanistická skladba sídlišť a místní zástavba lidového rázu.

Cást CHKO byla v roce 1997 v rámci Ramsarské úmluvy zařazena na seznam mezinárodně významných mokřadů výrazně ohrožených lidskou činností (tzv. Montreux Record), kterou zde představuje čerpání podzemních vod.

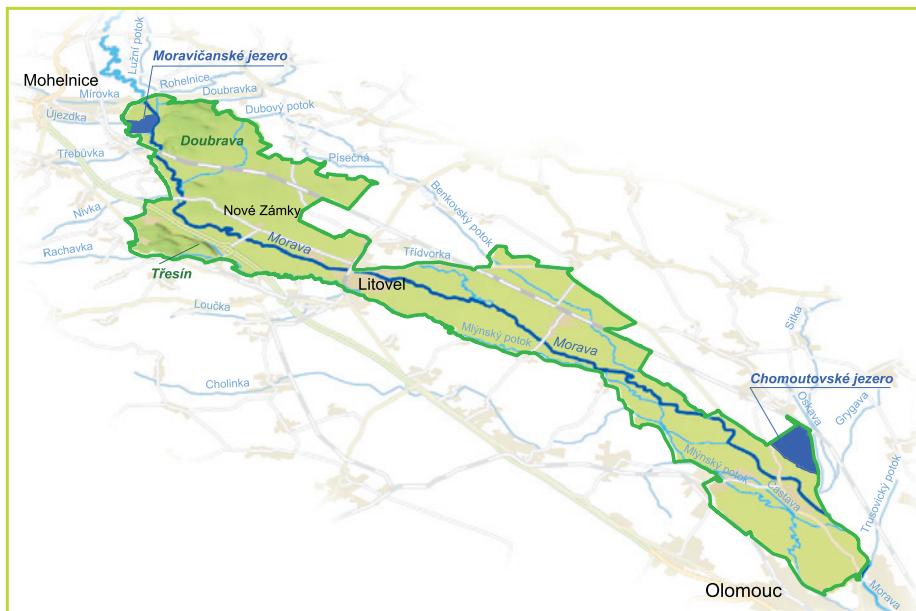
V rámci vytváření soustavy evropsky významných chráněných území Natura 2000 byla celá CHKO vymezena jako ptačí oblast

Litovelské Pomoraví pro ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*) a lejska bělokrkého (*Ficedula albicollis*). Převážná část CHKO je rovněž součástí evropsky významné lokality Litovelské Pomoraví.

Voda samá voda

Páteří území je řeka Morava, která se zde větví a přirozeně meandruje. Vedle řeky je limitním faktorem lužní části území hladina podzemní vody. Přirozený charakter řeky a jejího záplavového režimu, vysoká hladina podzemní vody a její kolísání jsou základními podmínkami pro existenci lužního lesa a mokřadů, jinak řečeno některých biotopů a na ně vázaných organismů.

Při menších povodních se voda rozlévá rozsáhlým systémem meandrujících koryt, tzv. smuh, po celém komplexu lužního lesa. Po opadu povodňové vody zůstávají v kory-

Mapka CHKO Litovelské Pomoraví

tech její zbytky v podobě periodických tůní. Při významnějších záplavách se voda rozlévá i mimo smuhy do volné krajiny. V tomto kontextu je třeba zmínit, že v území dosud funguje fenomén víceméně pravidelných jarních „neřízených“ záplav části nivy – převážně lesů a luk.

Dolní toky našich větších řek jsou dlouhodobě intenzivně zemědělsky či jinak využívány, a tedy člověkem zásadně pozměněny. Pro maximální hospodářské využití údolních niv řek a zároveň eliminaci případných škod působených vodou člověk řeky například, zahľoubil či ohrázoval a nastavěl na nich přehrady. Litovelské Pomoraví je snad poslední výjimkou, kde tyto zásahy nenabyly takového

rozsahu a kde se dosud daří udržet ochranu přírodního fenoménu jarních záplav. Pravidelné záplavy volné krajiny v nivě mimo lidská sídla se staly přirozenou součástí ročního cyklu života zdejších lidí. Na pravidelné povodně reagovali ve středověku hanáčtí sedláčci protipovodňovou ochranou – nasypali hráze na hranici lužního lesa a zemědělských pozemků. Tyto „selské hráze“, mimořád dodnes funkční, jsou v poslední době doplnovány a rovněž současně návrhy budování protipovodňové ochrany vycházejí z obdobného konceptu – umožnit vodě průchod volnou krajinou a ochránit před ní to podstatné, čemu by mohla uškodit – lidská sídla.

Vysoká hladina podzemní vody je druhým limitním faktorem ekosystému. V podloží nivy se nacházejí mohutné vrstvy zvodnělých kvartérních štěrkopísků. A právě voda obsažená v těchto vrstvách patří v regionu ke strategicky významným zdrojům pitné vody. Nalezení přijatelného kompromisu mezi požadavky na čerpání kvalitní pitné vody a udržení takové hladiny podzemní vody, při které nebude negativně ovlivněn ekosystém nivy, je aktuálním úkolem ochrany přírody.

Flóra a vegetace

Litovelské Pomoraví je součástí litovelského biogeografického regionu a z hlediska fytogeografického členění leží na rozhraní panonského termofytika (podokres Hornomoravský úval) a mezofytika (okres Zábrěžsko-uničovský úval a podokres Bouzovská pahorkatina). Charakteristická a rozhodující část oblasti je tvořena nivou řeky Moravy s rozsáhlými komplexy lužních lesů. Na ní pak navazují území nízkých pahorkatin, tvořená na levém břehu Moravy tzv. Doubrovou v úseku mezi Novými Zámkami a Úsovem a na jejím pravém břehu vápencovým vrchem Třesín.

Mapa potenciální přirozené vegetace předpokládá v nivní části území převážně výskyt jilmových doubrav (*Querco-Ulmetum*), na místech se stagnující vodou slatinné olšiny (*Caric elongatae-Alnetum glutinosae*) s enklávami primárních bezlesí (tůně, mrtvá ramena, slatiny). Na chlumních polohách nad údolní nivou se předpokládá původní vegetace dubohabřin (*Melampyron-nemorosi-Carpinetum*), v menší míře *Tilio-Carpinetum*) a výjimečně na jižních expozicích také z jihu dozívající fragmenty

Vrbina kytkovětá (*Lysimachia thyrsiflora*) v okraji Dubového potoka u Kačení louky

Po vyřezání vrb využil okraj tůně sevlák potoční (*Sium latifolium*).

Hladinu některých tůní v PR Plané loučky zakrývají žebrotka bahenní (*Hottonia palustris*) a vodánka žabí (*Hydrocharis morsus-ranae*). Fotografie J. Vrbický

Na sušších místech Planých louček roste vzácně jehlice rolní (*Ononis arvensis*), která je tu na západní hranici svého přirozeného rozšíření.

Foto J. Vrbický

teplomilných doubrav (*Sorbo torminalis-Quercetum*).

Výskytem druhů, jako je kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum album* subsp. *lobelianum*) či oměj pestrý (*Aconitum variegatum*), se ve zdejší květeně projevuje vliv nedalekých podhorských a horských poloh výše položeného povodí Moravy a jejích přítoků. Na druhou stranu jsou zde přítomny některé náročnější termofyty, jako je bělozářka větevnatá (*Anthericum ramosum*), ostřice Micheliiho (*Carex michelii*), bojínek tuhý (*Phleum phleoides*), kokořík vonný (*Polygonatum odoratum*) a další.

Vzhledem k výskytu náročnějších termofytů jsou z fytogeografického hlediska v CHKO významné dvě lokality: Hradisko v přírodní rezervaci Doubrava u Moravičan a vápenkový vrch Třesín u Mladče. Některé z druhů, které se zde vyskytují nebo vyskytovaly, zde dosahují nejsevernější hranice svého rozšíření proti toku Moravy. Na lokalitě Hradisko se to, z druhů recentně na lokalitě ověřených, týká např. ostřice Micheliiho. Jiné termofyty zde však již pravděpodobně vymizely, jako např. ještě v roce 1971 uváděný kakost krvavý (*Geranium sanguineum*). Na Třesíně, kde termofytům a subtermofytům vyhovuje také vápencový substrát, lze vzácně nalézt např. bělozářku větvitou, mochnu přímou (*Potentilla recta*), šalvěj hajní (*Salvia nemorosa*) nebo čistec přímý (*Stachys recta*).

Litovelské Pomoraví je především mokřadním územím. Vodní a mokřadní biotopy mají v pestré paletě různých typů vegetace zásadní roli. Najdeme tu jak mokřady přirozené, vytvářené zejména činností neregulovaných řek, tak i druhotné biotopy, které

vznikly jako nezáměrný vedlejší produkt lidské činnosti (bývalé materiálové jámy při náspu železniční trati Olomouc–Praha, jezera po těžbě štěrkopísku apod.) a nakonec i cíleně budované či obnovované tůně nebo obnovovaná periodická i trvale průtočná ramena apod. Téměř jakýmkoliv snížením terénu na úroveň hladiny pozemní vody se vytvoří podmínky pro vznik podmáčené lokality s potenciálem mokřadního biotopu.

Na tato stanoviště je vázán výskyt řady druhů/taxonů v různém stupni ohrožení. Například na území přírodní rezervace Plané loučky, kde jsou jak přírodní, tak i uměle vytvořené nebo upravované tůně, se v nich a na jejich okrajích vyskytuje žebratka bahenní (*Hottonia palustris*), voďanka žabí (*Hydrocharis morsus-ranae*), vrbina kytkovětā (*Lysimachia thyrsiflora*), pryskyřník velký (*Ranunculus lingua*), sevlák potoční (*Sium latifolium*), bublinatka jižní (*Utricularia australis*) a mnohé další. Kromě rostlin je samozřejmě využívají i četní obojživelníci a bezobratlí.

Louky se dříve v nivní části Litovelského Pomoraví rozkládaly na většině ploch, kam dosahovaly jarní záplavy. Velká část z nich však byla ve 20. století přeměněna na ornou půdu, jiné byly intenzifikací hospodaření degradovány na pouhá pole trávy. Nejhodnotnější aluviaální louky se dodnes zachovaly na území PR Plané loučky v blízkosti Olomouce, kde tvoří mozaiku s porosty vysokých ostřic, lučními tůněmi, křovinami, rákosinami a olšinami. Zastoupena jsou tu společenstva aluviaálních psárových luk (svaz *Alopecurion pratensis*), vlhkých pcháčových luk (svaz *Calthion palustris*) a střídavě vlhkých bezkolencových luk (svaz *Molinion*) a jejich vzájemné přechody. Typickými druhy těchto společenstev jsou bukvice lékařská

Začátek května na Planých loučkách

Foto Jan Vrbický

(*Betonica officinalis*), srpice barvířská (*Seratula tinctoria*), čertkus luční (*Succisa pratensis*), koromáč olešníkový (*Silaum silaus*). Nejsušší typy společenstev svazu *Molinion* indikuje mochna bílá (*Potentilla alba*), bohatě se tu vyskytuje jarva žilnatá (*Cnidium dubium*), jejíž výskyt v okolí Olomouce proti proudu Moravy vyznává, najdeme zde bohatou populaci pryše kosmatého (*Euphorbia villosa*) a vzácně např. sítinu tmavou (*Juncus stratus*) nebo jehlice rolní (*Ononis arvensis*). Na Planých loučkách se vyskytuje na 56 taxonů uvedených v Červeném seznamu, 12 z nich patří mezi zvláště chráněné druhy.

Další cenné louky nebo jejich fragmenty se udržely v okolí Litovle, Moravičan, Nových

Malá letní povodeň v lužním lese

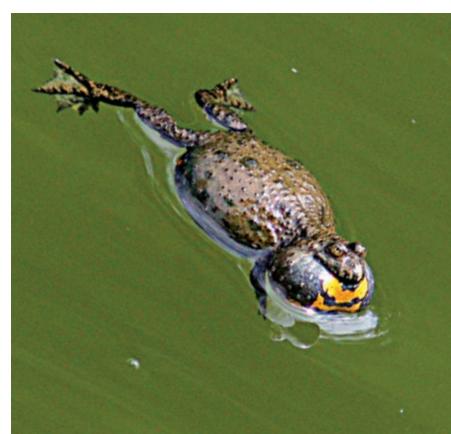
Foto M. Servus

Zámků a Horky nad Moravou. Některé z nich jsou chráněny v přírodní rezervaci Moravičanské jezero a v přírodních památkách Hvězda, Pod Templem a Dalibor.

Od vzniku CHKO bylo na jejím území znovu zatravněno několik stovek hektarů bývalých luk. Většinou jsou to však dnes poměrně druhově chudá travinná společenstva, u nichž zvyšování biodiverzity probíhá i při vhodném způsobu hospodaření velmi pomalu.

Lesní společenstva v nivní části oblasti jsou reprezentována v závislosti na vlhkostních poměrech převážně různými typy jilmových doubrav (as. *Querco-Ulmetum*) tvořícími tzv. tvrdý luh. V některých částech území, zejména v okolí Litovle a Střeně (PR Litovelské luhy, NPR Vrapač, PR Hejtmanka) bylinnému patru v předjaří dominují porosty sněženky podsněžníku (*Galanthus nivalis*) a bledule jarní (*Leucojum vernum*), které později doplňují další jarní geofyty v čele s dynmivkami (*Corydalis solida* a *C. cava*). V luzích Litovelského Pomoraví roste také nenápadná nazelenale kvetoucí orchidej kruštík polabský (*Epipactis albensis*).

Navazující vrbo-topolové porosty (svaz *Salicion albae*), využívající prostory obvykle v bezprostřední blízkosti řeky ovlivňované častými záplavami, vytvářejí tzv. měkký luh se zastoupením vlhkomilných až bahenních a vodních rostlin, jako jsou např. kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), zblochan vodní (*Glyceria maxima*). Tato společenstva jsou, spolu s říčními rákosinami tvořenými zde převážně porosty chrastice rákosovité (*Phalaris arundinacea*), nejvíce zasažena invazními druhy rostlin (slunečnicí topinambur *Helianthus tuberosus*, netýkavkou žláznatou *Impatiens glandulifera*, štětincem laločnatým *Echinocystis lobata*, javorem jasanolistým *Acer negundo*, bolševníkem velkolepým *Heracleum mantegazzianum*). Jejich stanoviště na přirozených říčních náplavech byla v minulosti zalesňována výsadbami hybridních topolů. V současnosti jsou zde po jejich odtržení v rámci záchranného genofondového programu vysazovány topoly černé (*Populus nigra*) pro posílení místní populace.

Kuňka ohnivá (*Bombina bombina*)

Foto J. Vrbický

Mimo nivní část oblasti představují dominantní lesní vegetaci dubohabřiny (as. *Melampyro nemorosi-Carpinetum*) a lipové dubohabřiny (as. *Tilio-Carpinetum*), které doplňují některá plošně méně zastoupená společenstva jako suťové lesy (as. *Aceri-Carpinetum-aegopodietosum*), květnaté bučiny (as. *Melico-Fagetum*). Výjimečně jsou zastoupeny také bazofilní teplomilné doubravy (as. *Corno-Quercetum*) a acidofilní teplomilné doubravy (as. *Sorbo torminalis-Quercetum*).

Fauna

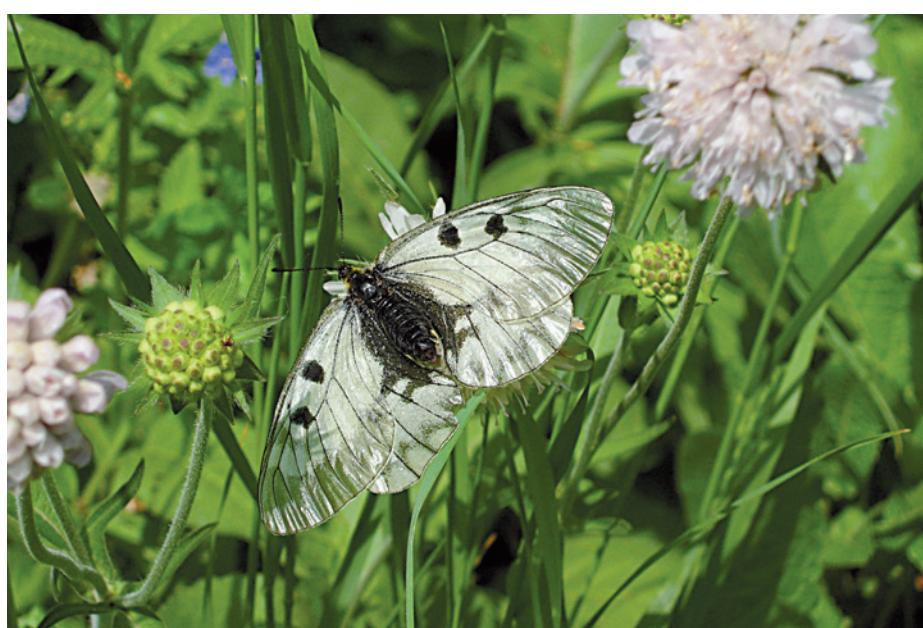
Typickými obyvateli periodicky zvodňovaných depresí lužního lesa (zčásti i navazujících luk) jsou lurenonozi korýši (Branchiopoda), výskytem vázaní právě na dnes již totik významně dochované přirozené říční nivy nižších poloh. V Litovelském Pomoraví se setkáme se dvěma z nich. Jde o žábronožku sněžníku (*Eubranchipus grubii*) a listonoha jarního (*Lepidurus apus*); první druh se zde vyskytuje prozatím poměrně běžně, druhý je mnohem významnější, hojněji se vyskytuje pouze na několika lokalitách.

Předmětem ochrany EVL Litovelské Pomoraví je mj. několik druhů živočichů, konkrétně bobr evropský (*Castor fiber*), vydra říční (*Lutra lutra*), netopýr černý (*Barbastella barbastellus*), kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), čolek velký (*Triturus cristatus*), modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*), ohniváček černočárny (*Lycena dispar*) a svinec tenký (*Anisus vorticulus* – Gastropoda). Uvedené druhy jsou zde rozšířeny různém počtu, od bobrů, osidlujících většinu zdejších vodních ploch či toků, přes čolky velké či modrásky bahenní, u nichž je známo několik lokalit výskytu, až po svinec tenký, známého z jediné lokality v celé EVL (PR Plané loučky).

Bobr evropský (*Castor fiber*) byl do oblasti repatriován v letech 1991–1992 (pomočí 20 exemplářů z Polska), v roce 1996 bylo dále vysazeno několik jedinců z Litvy. Velmi brzy se zde začali rozmnožovat a po cca 5–6 letech od repatriace i opouštět území CHKO a obsazovat okolní teritoria. V současnosti je území CHKO tímto druhem prakticky nasyceno, tzn. že vhodná teritoria jsou již obsazena a výraznější nárůst početnosti bobrů není reálný. V oblasti žije v současnosti cca 250 jedinců bobra evropského v přibližně 45 koloniích.

Hospodaření v lese

Lesní porosty pokrývají více než polovinu území CHKO. Dominantními vlastníky jsou vedle státu i města Olomouc a Litovel. Převážná část lesů v CHKO byla v minulosti obhospodařována jako les nízký, později střední. Od 50. let 20. století byl tento způsob hospodaření opouštěn, avšak ve starších porostech dosud přetrávájí charakteristické rysy bohatější prostorové a věkové struktury středního lesa. Výstavková etáž zaručovala rovnoměrné zastoupení starých stromů plošně v každé části lesa. V současnosti se správa CHKO snaží ovlivňovat lesnické hospodaření tak, aby se zastoupení starých stromů (věkových stupňů) udrželo alespoň ve formě skupin starých stromů rovnoměrně zastoupených na ploše chráněné krajinné oblasti. Ochrana přírody se podílí rovněž na obnově pestré druhové skladby lesa. Jako příklad lze uvést znovuzavádění jilmů po jejich decimaci grafízou v poslední čtvrtině 20. století či

Jasoň dynmivkový (*Parnassius mnemosyne*) – kriticky ohrožený druh motýla vázaný na porosty dynmivek ve světlých lesích tzv. Doubravy

Foto J. Vrbický

obnova zastoupení topolu černého jako původního druhu a náhrada hybridních topolů ve výsadbách především kolem řeky.

Historický exkurz

Středoevropský primát drží CHKO Litovelské Pomoraví v délce osídlení oblasti moderním člověkem. Ve zdejších krasových jeskyních v Mladči byly nalezeny pozůstatky moderního člověka, u nichž bylo zjištěno stáří více než 30 tisíc let. Soustavně osídlena je niva Moravy od mladší doby kamenné (neolitu). Archeologický výzkum neolitického a eneolitického osídlení postupně dotvářejí poznatky o vývoji údolní nivy a vlivu člověka, především prvních zemědělců, na její postupné proměně.

Původní podoba nivy v neolitu, s obnaženým štěrkovým povrchem, řídkým porostem měkkého luhu na spraších přecházejícího ve smíšené doubravy, byla později vystřídána luhem tvrdým s výraznějším zastoupením dubů a jilmů. Štěrkový povrch údolní terasy se mnohde udržel ještě v době příchodu Slovanů. Na počátku raného středověku opět tvrdý luh ustupuje a nahrazují jej dřeviny luhu měkkého. Příčinou této změny byly silnější a pravidelnější záplavy způsobené mycením a žádřením lesů zemědělci v horních částech povodí Moravy. Lidé na tuto situaci reagovali přesunutím svých sídlišť do vyšších poloh na pahorky sprašových říčních teras.

Úzkou vazbu života lidí na řeku dokládá i historie starého královského města Litovel ležícího v centru CHKO. Nejstarší zmínka je z roku 1249, kdy zde byla tržní ves při obchodní stezce z Olomouce do Uničova.

Ve druhé polovině 13. století bylo za německé kolonizace založeno královské město, chráněné šesti rameny Moravy. Jedním ze způsobů obživy jeho obyvatel bylo rybářství a rybníkářství, o čemž vypovídá i městský znak s kaprem a štíkou v modrém poli. Již od 13. století lidé využívali řeku a její rameňa pro pohon vodních mlýnů. Z pěti vodních mlýnů v Litovli je nejstarší z nich písemně doložen již k roku 1250. Pro vodní mlýny

byly pomístně upravovány vodní toky a stavěny jezy.

Návštěvnost v CHKO a návštěvnická infrastruktura

Ani CHKO Litovelské Pomoraví se nevhnulo narůstajícímu zájmu lidí o využití rekreačního potenciálu území. Nejvýznamnějšími druhy turistiky jsou cykloturistika a vodácké sporty. Podmínky pro cykloturistiku jsou dány především dobrou sítí poměrně nenáročných cyklostezek vedených převážně po lesních cestách. V nově upravených úsecích jsou využívány rovněž jako trasy pro in-line bruslení. Na pěší turisty lze narádit především na jaře, kdy kvetou sněženky a bledule, a zástupy lidí připomínají mnohde lázeňskou promenádu. Jinak přeši turisté zavítají spíše do pahorkatinné části CHKO do oblasti Doubravy či Třesína, z lužní části je vytlačují komáři.

Samostatnou kapitolou je vodáctví. V posledních letech byl zaznamenán jeho výrazný nárůst, a to především díky nově zřizovaným půjčovnám lodí. Rovněž se objevilo několik záměrů na posílení návštěvnické infrastruktury, které spočívají v budování kempů, nástupních a výstupních míst pro vodáky apod. Projekty počítají s využitím financí z regionálního operačního programu, a lze tedy očekávat jejich rychlou realizaci. Před správou CHKO bude stát nesnadný úkol – nalézt cestu, jak zachovat existenční podmínky pro některé živočichy (kulíka říčního, píska obecného) a zároveň umožnit určitý rozvoj vodáctví.

Autoři pracují na Správě CHKO Litovelské Pomoraví

SUMMARY

Servus M., Vrbický J. & Dočkal O.: The Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Protected Landscape Area

The Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Protected Landscape Area (PLA) situated in Central Moravia between the city of Olomouc and town of Mohelnice was declared on the territory of 96 km² on October 29, 1990. The conservation aims at maintaining the areas' surface character including water bodies and watercourses, its wildlife, land-use of forests and farmland, location and structure of human settlements and local traditional architecture. Characteristic and the most remarkable PLA parts are formed by the Morava River floodplain, harbouring extensive floodplain forests. The above habitats are associated with the occurrence of many species or other taxa, having been threatened with extinction in various degrees, e.g. the Water Violet or Featherfoil (*Hottonia palustris*), Frogbit (*Hydrocharis morsus-ranae*), Tufted Loosestrife (*Lysimachia thyrsiflora*), Water Buttercup (*Ranunculus lingua*), Water Parsnip (*Sium latifolium*), Yellow Bladderwort (*Utricularia australis*) and many others. Periodically waterlogged floodplain forest depressions and partially also adjacent meadows are inhabited by the branchiopods (*Branchiopoda*), namely by the Fairy Shrimp (*Eubranchipus grubii*) and Spring Tadpole Shrimp (*Lepidurus apus*). Within the area, meadows are remarkable phenomenon, but in the 20th century, many of them were replaced by the arable land, due to agricultural intensification, others were degraded into grass fields. The most valuable floodplain meadows have been

preserved in the Plané loučky Meadows Nature Reserve: in addition to high sedge growths, grassland pools, shrubs, reed beds and alder stands, they are part of a mosaic of the habitat patches there. In total, 56 Red List taxa occur there, 12 of them having been Specially Protected Species. Due to high risk possessed by underground water abstraction, the part of the PLA appeared on the Montreux Record in 1997. Under the Ramsar Convention, the Montreux Record is a register of wetland sites on the List of Wetlands of International Importance (Ramsar Sites) where changes in ecological character have occurred, are occurring, or are likely to occur as a result of technological developments, pollution or other human interference. Within the European Community's Natura 2000 network, the whole PLA was delineated as the Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Bird Area (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on the Protection of Nature and the Landscape, as amended later, the term for Special Protection Area, SPA under the Birds Directive), conserving the Common Kingfisher (*Alcedo atthis*), Middle Spotted Flycatcher (*Dendrocopos medius*) and the Collared Flycatcher (*Ficedula albicollis*). Most of the PLA has also been a part of the Litovelské Pomoraví/Litovel Morava River Basin Site of European Importance (pursuant to the above Act, the term for Site of Community Importance, SCI under the Habitats Directive), established for maintaining populations of the European Beaver (*Castor fiber*), Eurasian Otter (*Lutra lutra*), Barbastelle Bat (*Barbastella barbastellus*), Fire-bellied Toad (*Bombina bombina*), Great Crested Newt (*Triturus cristatus*), Dusky Large Blue (*Maculinea nausithous*), Large Copper (*Lycaena dispar*) and the Little Whirlpool Ram's-horn Snail (*Anisus vorticulus* – Gastropoda) at favourable conservation status.